

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[गुजराती कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक ११२३०

अंक

पुस्तकानु नाम ५७५॥१॥२॥३॥४॥ १०॥५॥६॥७॥८॥९॥

विषय म १२ ८६ १ - ११

મેસર્સ. સી. ડી. શાહ એન્ડ કો. પ્રિન્ટર્સ.

કાન્યા વાયનમાળા પુસ્તકે વલોના અર્થ.

પાઠ ૧.	આલુ=કાયમ	વાલવામા આવે છે તે
શહેનશાહ=મહારાજા-	પદવી=ઓદો	કુચો=કુચડો
ધિરાજના રાજા	પ્રીતિ=માહિતગાર	બહાનુ=ઓડું, ઓડું
સ ગીન=મજબુત	નિર્ણય=ઠરાવ	કારણ
જોરાવર	કમેકમે=એડ પછી એક	ચીતરી કાઢ્યા એમે તેમ
પુરાતન=વણુ જીનુ	બાધા=૫ ધારણ	લખી કાઢ્યા
ચરિત્ર=વૃત્તાન્ત, હેવાલ	નિર્માણ=નક્કા	નડલ=ઉતારો, કોપી
જ્યેષ્ઠ=મોટા	યુવગજ=ગાદીનો વારસ	લપલપાટ=જોઈએ તે
૧ ઓવ વેલસ=વેલસ	આદરસત્કાર=આવડાર	કરતા નધારે ઉતાવળ
તો રાજપુત્ર	લથડવા=બગડવા	પાઠ ૩.
બ=ખિતાબ	રાજ્યાભિષેક=રાજગાદી	ડાળે બાંધેલો હીચકો.
૭૨=ખુદા મનના	પર એસાડવાની ક્રિયા	હીચકો=જુલો
મસ્ત=વહાણુ ચલા-	પાયનખન=રાજધાનીનું	બડુવ=બારમણી
ની કળા	શહેર	તણી=ની
૧૧=જોઈવણુ	આગાદી=ચઢતી	શોભા=ફેખાવ
=બણોજ	પાઠ ૨.	હીચુ=હીચકા ખાઉં
કેળવણી	નણુદ=વરતી બેન	અપાર=પાર વગરનું,
૧=મુસાફરી	ડહ=ઘાટ	ધણુજ
ફોણા=ચોગરફમ ફરી	નેફો=ચણીઆના જે	વળતી=પછી
૧૩૦ તે	ભાગની ચ પાટી	વાળ=આલ, નિમાળા
		ચમડાવે=ચોકાવે

માય-મા	પ્રયયા=ખીયા	લીલા ખીળા
મયગાવે=હસાવે	ભારી=વાણુ	ચક્કર આવે
નાય ના	શિર=માયુ	નય=ન
નય ધી=સાગી વાસ	મન-ધીમી, થોડી	નય=નુ ન સાગ

સમજુતી—એની ! બારસળીની ડાળ પર લોચન ગા બુજ
 ગોભા મારી ૭ હુ મળા વહાલથી લીચકા ખાઉં
 તે ૮ જોઈથી લીચકા ખાઉં તો સામી ડાળ નુની બળિ, છ
 પાજ કરતા રી ડાળ સાથે અકળાઉં, પવનના પુરા ઝપાટ
 નુખ આપે ૭ પડી નિમાળા છૂટા પાડે છે અને ધણી વાર ચોકાવે -
 રાળી મનન જોડાવે છે અને ધડીમા ગભગભવે છે વળી
 ધીમા ના નાય કે ત મને હસાવે છે બાગમા ફૂલ ખીયા છે રી
 ઢી સગી ખુનોમા વહે છે ૭ એ ખુનોમા મને વાણુ નુખ આપે ૭
 બોગસીના ફૂલ માયા પર પડ છે તે ઝીંગા ટપકા જેવા, વફ
 એ મને મીઠી ધીમી ખુશખો આપે ૭, મા નીચું ગખીને લીન
 ખાઉં, લીચન ખાઉં, લીચકા ખાઉં, પાણુ ચક્કર આવે તો અફ
 બધ ૮

૮ હિમત ગમ્મુ તો ચાટથી કદી થાકુ નહિ પાણુ એ વહ
 લીચકા રખેને તુ તૂતો ૭ ત્યારે તુ તૂતો ત્યાર ૮ પક અ
 અકળાઉં, માટે ગમ્મુ છોડી દઈને હવે તો ૮ પેર બળિ

પાઠ ૪.	આસન	દીક્ષના
રિવેડ-સનુકાઈ	ચીદરડી=નુગડાનો કકડો	ટળાની=મટારી
હેસ-ડોકર	ખાતર=મરદાસ	મક્કની=વગર પૈસો
માકળો-ચામડા વગેરેનું	વય=ઉંમર	પાઠ ૫.
રૂથી ભરેનું ગાળ	મેટા મેઘા=ઉદાર	ધોરો છા=ઉધો છા

-તજ-	વેચા=નાખ્યા	આખર=છે જત, જાત
તુ જમવાનું	નશીબે=દૈવયોગે	ધનપાખી=પેમા ૧૫
વી=મોટા શહે	કેગ=ના	પાખી=ગર, સિના ૧
વખત જાગાવવા	નીચા નમી=નાકાવળી	તેવુ=આપવુ
તોપનો અવાજ	વીણીશુ=એકે એકે	ધીંગના=ઉમાર આપે ૧
વાસા આવે છે તે	લઈશુ	નવ=તલિ
ગવરો=અબ્યાસ, દેવ	અત્યારે=હમણા	આને=આપે
અચુ=અચાચુ મેગ	ગુસ્મે થા=રીમ ડી	નાકુ=નાવા જુ, બોવા
ચુ	વિપત=દુઃખ આપના	બાળે=જુએ
જુતી-પહેતા સુધ	વજુવાન=ગળી	કન્યાદી રાન મે ૧
ય અને વહેવા ઊં	દીલગીર=ઉદાસ	તા અન ૧
તે જરા પહુ દુખ	કાવ=આવનો ૧૬૪મ	અદગુલુ=સા ૧ ગુગ
જુએ નહિ, ડાગુ કે	બક્ષીને=પિત્રીને	પામા=મળા
ધણી નાજાન, અકલ	ભુકુ=નરા, ખગમ	ગરસો=ટોધ
અને ફેલત વગે છે	માક=ક્ષમા	ગાળો=અપમાન, બ
તેથી તેને બધા સુખ	અન્યાય=ગેરઈ-સાફ	ખોલ
મળે છે	મટવાને=અટકાવવાને	ચિતા=રીડર
પાઠ ૬.	ગુસ્સા=ક્રોધ રીસ	અટપટી=ગલગમણ
બાજ અને કાલ.	ઘટવાને=એકોઠો થવાને	ચળવળ
તે=મલકાને	વદતુ=લડવુ	અટપટી=ગુ વનણ
મ=મોઢે.	ધીરીને=ઉધાર આપીને	ભરેલી
		માલે=જુગીથી ૨

સમજુતી—નરીમે ખુશી થઈને રગતમા ગુલાબના ફૂલ નાખ્યા, તે આપણે વાકા વળી ક્યારે વીણીશુ ? હે બાઈ, હમણા

આજ ને આજ નીણી લો (મનલય કે જેમ ફૂલ

ઝરમાઈ જાય છે તેમજ સારા કામો કરવાનો વખત પણ

છે, માટ ગુલામના ફૂલ રૂપી સારા કામો તરતજ કરવા)

એટલે કુદરતે ગુલામો એટલે દુનીઆમાં ગુલામના ફૂલ એટલે

કામો) (૧) પણ કદાપિ તેને તે ગુરૂઓ ડરીને બોલે, તો તેને વ

દુખ પણ, તો પત્રી ઉદાસ ક્યારે થયું ? હે બાઈ, કાલે, કાલે, ક

(મનલય કે માન કામ કરવા દુખ આવી પડે તોપણ નીવળીર કે

છોડી દેડુ નહિ) (૨) ટાઈએ ભૂલથી આપણુ નકાકે ખીયુ હોય

અને વળી આવીને આપણને દુખ પણ આપ્યું હોય, તો તેને આ

પણે માન ક્યારે ડરીયું ? હે બાઈ, આજ ને આજ અલ્યા માફ

ડરીયું -) પણ ગાતનસાદ મળતો હોય તે અટકાવવાને અને મનમાં

સામ આવી ડરવાને માટ તેને કાઠની સાથે લડવું પડે તો ક્યારે લડવું

હે બાઈ, કાલે, કાલે, કાલે, કાલે, લડવું (૪) કાઠએ આપણને પૈઆ ઉપાર

આપીને આપણી આય- રાખી હોય, તે માણસ પૈના વગર દુખી

થતો હોય, તો તેને પૈસા પાગ ક્યારે જઈને આપવા ? હે બાઈ

આજ ને આજ હમ ના આપના (૫) આપણે ઉપાર આપેના પૈસા

પાગ આપે નહિ અને વાડુ આવીને સામુ પણ જીએ નહિ, તો તેવા

માણસ પર કોઈ કે ક્યારે કચિયાદી કરી ? હે બાઈ કાલે, કાલે, કાલે

કચિયાદી કરી (૧) સારા ગુણના વણા કામો કરવા છે પણ કામ

ધવાને લીધે આપણને જગ પણ વખત મળે નહિ તો પત્રી તેને

ક્યારે કરવા કે હે બાઈ, આજ ને આજ હમણા કરવા (૭) મનમાં

કેલો નવો નવન, શીકર, ગલરામણ અને ગુચવણ ભરેલી વાતો

પોતાની મજે આવે તો તે મનમાં જઈને ક્યારે આનંદથી રહે ? હે

બાઈ, કાલે, કાલે, કાલે.

[૫]

સારા કામ આજ ને આજ કરવા, અને નાના
કામનો આવતી કાલ પર રાખવો મનલબ્ધ ને નાના કામ
કરવાનું નહિ

પાઠ ૭.

ધીરજ=સહુરી
નાપસદ=અણુગમના
વડકાર=વડકણ
ટક ટક કરવું=ખડ-
ખડુ
અણુગમો=નાખુચી
કટાંગો=ચીતળી, ત્રાસ
કૃત્ય=કામ
સલાળ=સાવચેતી
પૂરતી=જોઈએ તેટલી
સાવચેતી=સલાળ
શત્રુવટ=વેર, દુશ્મનાઇ
બળાપો=પતાપ
અમાચાન=ખપર
રગ=મગ્ન
લગ=નારા
કળાદિ=કળ વગેરે
હરી ગયો=જાતી રીતે
લઈ ગયો
પતિ=ધણી, વર

ગદાસ=દૈત્ય, અચુર
છુટકારો=છુટકા
આરોપ=આળ, તહોમત

પાઠ ૮.

શોખ=છદ, નાદ
'ફરે તે ચરે અને
બાધ્યા ભૂખે મરે'
મહેતન કરે તો તેને
તેનુકળ-ખાવાનું મળે,
પણ જો મહેતન ન
કરે, તો ભૂખે મરી
જાય
લાગુ=બધ એસતું
સીમ=ખેતર
અર્થ=મતલબ
કહેવત=કહેતી, અનુભવ
સિદ્ધ વાક્ય
બોધ=શિખામણ, ઉપદેશ
માદલા=માદા જેવા
કામણ=ગદુ, વશ કર-
વાની યુક્તિ

પાઠ ૯.

શરદની રાતે ગરબા
ગાવા વિષે.

સાહેવડી-મખા
હા હા=હા રીડ
હગિચરિત=પરમેશ્વરની
લીલા
ચગિત=ચરિત્ર, લીલા,
અલખેવડી=કાકડી,
રગીલી
સખી=ખેનપણી
પ્રેમે=હૃતથી
ગર્વ=જાતુમાથી એક
ભાવ વો ન આપ્યા
રગ=ગોળા
ગભિર ગભીર મોટું
લાતડી=લાત, તરેહ
નગર=તાગ રાગ ન
લગે કહેવાય છે
હાતડી=જાતી
નીચ=પાણી

વાતડી=વાટ, રસ્તા

હરખ=આનંદ

પ્રમુદ=પોયલુ, પોયુ

કમળ ફૂલ

પ્રમુદાદિત=ધોળા કમળ

ફૂલ વગેરે

જાતડી=જાત તરેહ

ગત=પ્રીતિ ભરેલુ,

રીતે

મગત=મગન, ચકચુર

થેલડી=થેલી, ગાડી

ગોવિંદ=પરમેશ્વર

૨

રેલડી=

લહાણી=ખુશાલીમા

સૌને સરખી ભેટ

આપવી તે

સમજુતી—હે ! હે બેની, અખી બોલો સૌ મળીને ગરબા ગાઇએ હા હારે સૌ મળીને ગરબા ગાઇએ (૧) વળી હે ! અલભેલી અખી દેતથી પ્રભુની લીના ગાઇએ, હાહારે સૌ મળીને ગાયા ગાઇએ (૨) શરદની રાત ખૂબ ખીલી છે અને રગથી નક્કી બીની છે, હા હારે રગથી ભરેલી બીની છે (૩) જુઓ મોટા આઝાશની ભાત મગની આસમાની ખીલી છે, હાહારે મગની આસમાની ખીલી છે (૪) ચંદ્ર અને તારા જોઈ છાતી ઠરે છે અને સુખથી ફૂલે છે, હાહારે હરીને મગથી ફૂલે છે (૫) નદી પાણી અને પર્વતના ગત્તા હરખથી ફૂવા હમે છે ! હાહારે હરખથી ફૂવા હમે છે (૬) પોયલુ વગેરે ફૂલની જાતો રાતે ખીલી રહે છે હાહારે રાત ખીલી રહે છે (૭) સખી, ગગ મસ્તાનથી થેલી ચંદને પ્રમુના ગાલુ ગાલુએ, હાહારે સખી પ્રમુના ગાલુ ગાઇએ (૮) ચોકખા રંગની રેત થ- (આનંદની મગ પુરેપુરી થઈ) હવે લહાણી વાટ ચીએ, હાહારે લહાણી વહે ચીએ (૯)

પાઠ ૧૦.

કમળ=શોખ, ના

પ્રમુદાદિત=કમલમગ

લાલ-ધણી

વડ સસરા=મોટા સસરા,

વગના આપના આપ

ગ્તાન=નહાવુ તે

વીત્યા=ગયા

ક્ષય=છાતીમાંથી ગળફા

પડે અને શરીર

કતાવુ જાય એવો

ગેગ

આગ્રહ=મ ડ્યા રહેલુ તે અણુગમે=ક ટાળો

ચોતીલી=શરમિ દી

ક'તાઈ=તવાઈ

જોટવા=વેઠ

છવિટિઆ=સ્ત્રીને પગ-

ની આગળીએ પહે

રવાની ધુવરીનાળી

વીટીઓ

ફૂન=ફૂલના ધાટનુ

ધરેલુ

ફૂનવાળીઓ= } ધરેલુનુ
જુમડી= } નામ છે

લોળીઉ=કાનની લાલીમા

પહેરવાનુ બેગનુ

ધરેલુ

લાવિગીઉ=કાને પહેરવાનુ

સોનાનુ વરેલુ

છદ=હાથે પહેરવાનુ

ધુવગીવાળુ ધરેલુ

દામણી=કપાળની છેડ

ઉપર પહેરવાનુ હીન

મોતીનુ ધરેલુ

નાગફણી=એક જાતનુ

ધરેલુ

પાઠ ૧૧.

ગળગળી થઇને=રડવા

જેલુ મો કરીને

માડી ખમર=દુ ખદાયક

સમાચાર

ખેદ=દીલગીરી, અફમોસ

પ-તો=હામ ઠેકાણુ

ખેળમખેળા=શોધાશોધ

લાસ=મુડદુ, મરી ગ

એલુ પ્રાણી

ઠાવડી=ગાલી

ઓનાડા=કોઈ જગુ

આવતુ ન હોય એરી

જગામા આવેવો,

એડાત

નોતર=નોતરેલા માણસા

ટાણેટચકે=સારા અવ

સરે

શોભા=ખુબમુરતી

ચાલ=રીત, ધારો

વખોડે=નિદે

પાઠ ૧૨.

શખરી અને રામચદ્ર

શખરી=એ નામની એક

બીલકી હતી

રામચદ્ર=સૂર્યવંશી દશ

રથ રાગના કૌશ-

ત્યાર્થી થએલો પુત્ર

મુજ=કું

દાસડી=ચાકરડી

પરે=ઉપર

ધરીને=જાવીને

સ્વામીજી=ધણ્ણીજી

મુનિ=ઋષિ, તપગ્રી

મર્મ=છુપે બેઠ

કુશ=દર્ભ

નિતનર્મ=સધ્યા વદ-

નાદિ કર્મ

દર્ભ=કુશ, દાસ

આશ્રમ=મઠ, આરામ

પામવાની જગા

ભ્રમ=પ્રાતિ, વહેમ

આહાર=ભક્ષ, ખોરાક

શ્રીકાર=સરસ

આગે=આગળ

અપવાસણુ=બૂખી
સધરી=એકદા કરી

સાર=સારા

ગધન=રામચંદ્ર

પ્રાયે=સરખા, જેવા

ઠાઠએ ઠાઠ પાળ

જગાએ

નિર્મળ-પવિત્ર

નેહ=નેદ પ્રીતિ

કાશ'યા=દશરથની ત્રણ

રાણીઓમાની પહેલી

રાણી

અદ્રીકળ=એર

મંડુરા=મીઠા

મુજને=મને

તણા=નો

પાર=છેડે

ભાવ=હોસ, ઉમંગ

ભાવ ધરી=હોસથી

પ્રાશન=ખાવું, જમવું

પાવન=ચોકખું, નિર્મળ

સ્વચ્ચ=શાત

રઘુવીર=રામચંદ્રજી

વિરહ=વિયોગ

નયને=આખોએ

નયને વહે છે નીર=

આખોમાથી આસુ

પડ છે

અધિક=વધારે

સહી=સાખી, સહન

કરી

સમજુતી—મુજ ચાડરી પર ત્યા લારીને પ્રભુજી તમે દર્શન દેવાને સાર થયું કે પધાયા જેથી માડ મન માન્યુ થયું (૧) સ્વામીજી (રામચંદ્રજી) આ દર્ભ લઇને હમેગના કામ (સંખ્યા વગેરે) કરે, આ દર્ભ વણો જુનો છે તમે મુનિનો છુપો ભેદ કરે, સમાધી ચગવો) (૨) રામચંદ્રજીએ ત્યા નિત્ય કર્મ કીધું પછી મહામા આવ્યા શયરોએ ત્યા ચાડરી કીધી તેથી મોટો રહેમ દર થયો (૩) હે રામચંદ્રજી ને સારા અમન સરખા કળ જાણ્યા તે મે ખુશીથી ખાઇને ચાખી ચાખીને આ મૂડ્યા છે (૪) ને મને મીઠા લાગે તે કાપીને કરડી જોયા છે મે આગળ પહેલાં એમ વિચાર્યું કે એ રામને માટે ગખુ (૫) તે દિવસની હુ બુખી 'હુ મે એક પલ ખા'તુ નથી, મે તે સારા તમારે માટે સવરી રાખ્યા (૬) રામચંદ્રજી કહે છે કે તારા પવિત્ર પ્રેમને લીધે મને અહુ કરીને (લગલગ) અમન જેવા મીઠા લાગે છે, એના એ કાઈ દેકાણે ખાધા નથી (૭), જેવા તારા

મીઠા બોર મને લાવે છે તેવો સ્વાદ કૌશલ્યાના પીરસ્થામા પણ આવતો નથી (૮) સીતા હેતથી અમૃત સરખું ભોજન પીરસતી તેથી પણ આ મીઠા લાગે છે, કારણ કે નાર હેત ધણુજ છે (૯) મે એવું હેતથી ભોજન કોઈ જગાએ ખાધું નથી, તેમજ હું ધણુ દહાડનો બ્રહ્મો છું તેથી હેતથી ખાઉ છું (૧૦) પત્ની રામચંદ્રએ ચાકણ પાણી પીધું ને શાત થયા, પણ મીનાના પ્રિયોગથી આખમાડી આસુ પડે છે (૧૧) શયરી સાચું કહું છું તે સાબળ, તું મને કૌશલ્યા કરતા વધારે વહાલી છે, મારું મન ધણુ ઝાચું છે તેથી હું સીતાનો પ્રિયોગ સહન કરી શકતો નથી (૧૨)

પાઠ ૧૩.

આદો=એમ, ખોડ
નસીબદાર=ભાગ્યરાણી,
ધારેલો લાભ સહેલથી
મજે એવી
ખુશ=હૃદય
ઉછેદીઉ=છોકરું વગર
મરી જાય તેની મા
લમના મજે તે
ખોડો=આદા
આટો નીડળી જાય છે
=સખત મહેનત કર
વી પડે છે
કાળજી હારે=સતોષ
પમાડે

વારસ=હરદાર	માટે ખોતાના નરકના
રણુશીશુ=તતુડ	શબ્દ ઉમેરે
માજરી=ભુરા ડોળા	હપકો=ગુનાહના બદ-
વાળી	લામા ડડવા વેણુ
ખોડીનો=ખોડવાલો	ડહેલા ને
ડરડી=આડરી, મારકણી દાવો=હક	
કન્ય=કુંવારી છોડરી	દાખવગે=અનાવશે
કદરૂપી=ખેડોળ	મહેળ=તોણું
અજવાળું કયુ=આખડ	લાજ=આખડ
મેળવી	પોળને મોટે=ગળને

પાઠ ૧૪.

ભોજનઈ=ભાઈની વહુ	ગાડીઓ તાવ=તાવ
ચાવડી=બહુખોલી	સાથે ગાંઠ નીકળે
મીઠું મરચું લભગવે=	એવો ગેગ, ગેગ
વાત રસિક કરવા	ખરાખરી=ખર ખોડું

નક્કી કરેલુ તે
વગોણ=ફળેતી, નિ દા
શિદા=સમ
ખાત=લાયક
અસર=લાગણી
શેરડા પડવા=શરમાઈ
જવુ, કોલવાઈ જવુ,
લજવાઈ જવુ
વત=હાલ, ફળેતી
પાઠ ૧૫.

ગાળવા-ગુમાવવા
ડાળજી=ડીકર, વિતા
સલાળી=મરદાસ
કરિયાદ=રાત
વિતાડયુ=૬, ખ દીડુ
હેરાન=૬ ખી
જેગાજરી-હાજરી
નહિ તે
નિવય-ગ્રાવ
રૂંડ રૂંડ નકાવત
ફટક-ખનમ આદત
ચેન-સખ
લસરી=લસાઈ
દાકતર=અગ્રેજ દવા

કરનાર
પટાવીને=ફેસલાવીને
ગોકાનન=દીનગીર,
શોકાતુર
લેવાયુ=ન ખાયુ, કમ
શક્તિ થઈ
ગોલવણુ=મ દોમરત
મદનાડ=ખિમાગી રોગ
છોકરવાઈ=નાદાની
પરતાવો=નીલગીરી,
અફસોસ

પાઠ ૧૬.
ગર્વ વિષે.

ગર્વ=અહ કાર, અભિ
માન
છલકાગો=ફુલાશો
પુલણુજી=ખાણુજી
રાજી થઈ ખર્ચ
કરનાર
ગા'લ=લાયા
અધવય=૧૨ચોવય
આટા=નાણુ
ખુટયા=ઓછા થયા
ખર્પ=અખજ પકીતી

સ ખ્યા, હમ્મર કરોડ
સોડ=માણુ, પાસુ
ડસ=ફૂણુનો મામે
રાવણુ=લકાનો રામ.
બોધ=ઉપદેશ, શિખા-
મણુ
ટોપદી=અખિ કુડમાશી
નીકળેલી દુપદ રાગની
પુત્રી
ખાગે=ધણુ
લાજ=આખડ
દુર્યોધન=ધૃતરાષ્ટ્રના
વડો પુત્ર, એ અને
એના ૯૯ ભાઈ હો
રવ કહેવાતા
ગરવ=અહ કાર, ગર્વ
પરતાશો=નીલગીર થશો
પેલી=પહેલી
હુપદ=અહ કારં મારા-
પણ
મેલી=મકી
કાળ=કુદકો
શિર=માયુ

ભાળે=જીએ	આળી=આળા, છોકરી	ખરૂં રૂપ=મૂળ સ્વભાવ
ભણતર=શિક્ષણ	પોત=સ્વભાવ	ખોલે=કેવાકું પાડે
પાણીમા પડયુ=નકામુ	હદપાર=વણુ	તરણુ=તણુ ૧૭
ગયુ	તુચ્છપણે=તોડાધી	તોલે=અરામર

સમજીતી—એનો અહકારથી છલકાઇ જશે નહિ મતલબ કે અહકાર ડરશે નહિ, વખાણથી પ્રલાઇ ખર્ચ કરી પ્રલાશે નહિ ઐયા માણસો અહકારથી હાયા ને તેઓ ગામ મુકીને અધાએ નાહા, અહકારથી વણ માણસના ઘણુ નીકળ્યા (ટેક) (૧) ઘણુ રાજ ગવથી નાશ પામ્યા, જે પૈસા ખર્ચતી સખાથી ગણાતા તે પણ ખૂટી ગયા, અને અધાએ મરનુ પામ્યા (ટેક) (૨) અભિમાનિ કસ પણ કેવો મુઓ! અને રાવણ જેવો પણ મરી ગયો એ એથી તો ખરી શિખામણ લેની (ટેક) (૩) ન્યારે દ્રાપદીને દુયોધને વાળુ દુષ્ટ દીધુ અને તેની આગર લેના ઉભો યયો ત્યારે તે પાપી મુઓ (ટેક) (૪) જે મનમા અહકાર રાખે તે પેલી પુરા પગનાશે માટે અહકાર છોડી દઇને મન મોટુ રાખો (ટેક) (૫) કુતર કાઢ ગાડા નીચ ચાલે તો તે ગાડાનો સપજો ભાર પોતાને માથે જીએ અને તેથી તે પ્રયાઇને કુદકા મારી ડગના ભરે, જાણે કે ગાડાનો સપજો ભાર હજુ ઉપાકુ પુ (ટેક) (૬) જે આળા ભણી ગણીને ગર્વને છતે નહિ, અને સાડ નહાર વિચારે નહિ તો તેનુ ભણતર નકામુ ગયુ સમજવુ (ટેક) (૭) હુ અધાથી રૂપાળી અને ડાબી છુ, મારા જેની કાઠી છોકરી નથી એનુ અહકારાળી હોય તેજ બોલે (ટેક) (૮) જે પુર ભણેલુ હોય તે પોતાનુ પોત ખતાવે નહિ, અને કદાપિ અહકારથી હદ પાર બોલે પણ નહિ,

પણ જેમ અધુરો ઘડો હોય તેમ જીવકાય, તેમ જે થોડું ભણેલી
હોય તેજી અહકાર કરે (૨૬) (૯) જે બીજાને તોછડાઈથી બોલે
તે પોતાનું સ્વરૂપ (સ્વભાવ) ઉઘાડું પાડે છે મનુષ્ય કે હું અહકારી
છું, એમ બતાવે છે, તેની આમર નણુખનાની બરાબર રહે મનુષ્ય
તેની આમર બાંધીને રહેતી નથી (૨૭) (૧૦)

પાઠ ૧૭.

વટકારી-વટકાળી, લગ્ન
કરનારી
બહાના=બોહા
વારો=વખત
છુટકો=નિકાલ
ગોડ-નીચગીરી, ખેડેન
વળગો=વાગો
આય-શક્તિ બળ
મુનિત્રન મગા-દેવુ તે
ઉડળી=ખીજાસાથ
માગ-ઉપાય
ખાગ=શોધ
ફોડ વાડ-એડનો આગો
અને બીજાનો અડવા
વટવાડ=નડાઈ
મિથ્યા=ફોડટ
ભાર=વકુર

પાઠ ૧૮.

મોમન=મગન
ફળ-પરિણામ
જાડ=જીડાણ, ખોટાડ
અવગુણ=ખરામ ટેવ
બનાવ=વાત વિગત
મયાન-મારી ચાલ
જેની માખત તેની અ
સર=તમા મણસની
યગન હોય તેના
ગુણ આવે
સમજીતી=તે નસાની
મોમન મજો તો નસા-
ગડામ કરાય મારા
માખતથી હમેશા
સાની ચાલ ચત્રાય

પાઠ ૧૯.

વરસાદની ઝાડીઓ.
ઝાડીઓ=વરસાદના ઉ-

પરા ઉપરી કાપટા

વેગરાળી=ગતિવાન
ભાળી=જોઈ
નભ=આકાશ, ગગન
ગાઈ=દાકી
ગવિ=ગુરુ
પળતી=દોડતી
છટાથી=ચળતાથી
ધાડી=ભડી
આધી=નડાળીઓ, વા-
વાજોડ
ઘટા=ખરાબ
પીચીતે=મધકીને
પીચ=પીચથી
ગાજે=ગર્જના કરે
ધ્રસાય=મેનનામ,
વરસાદ
ટોડા=ટુંકો

તડુકા=એકદમ રીસમા	નાવજ=વહાણુજ	કાયર=હેરાન
કાઢેલો અવાજ	પૂરપાટે=ઝપાટાખંધ	મેઘજળ=વરસાદનુ પાણી
મુસળધાર=ઝડી ધાર-	નીકા=પાણી જવાનો	ત્રાસે=કટાળે
મા પડેલો હોય તેવો,	માર્ગ, ગટર	તૃણુ=વાસ
જેરમા પડેલો હોય	નિકારી=મોરી, પાણી	ધરતી=જમીન
એવો	જવાનો સાડકો માર્ગ	નાય=દકા
પેખો=જુઓ	સરો=સરોવર, તળાવો	શુ=કરી
મેડક=દેડકા	ખેડુ=ખેડુત	સહુ=મધા
જેરભરી=જેસખંધ	પ્રવામી=મુસાફર	

સમજુતી—કાળી, વેગનાળી, રૂપાળી, વણી વાદળીઓ આકાશમા જતી તે જોઈ, તે (વાદળી) મુરજને ઢાકીને ઝટાથી મોડતી તેથી તેની ઘણી ઝડી વટાથી વટોળીઓ થયો (૧) ઘણી વીજળી થાય છે તેથી આખો મીચીએ ઝીએ, ઘણા જેરથી મેવરાજ ગર્જના કરે છે તેનો જવાખ મોર ટડુકા કરી આપે છે, સિંહો એકદમ રીસમા અવાજ ડાઢે કે ને માયુ અકાળે છે (કારણ કે સિંહ સમજે છે મારા ડરતા બળવાન કોઈ નથી ત્યારે આ અવાજ કોણુ ડરે છે એમ સમજી એકદમ રીસમા આવી અવાજ ડાઢી માયુ પડકે છે) (૨) મુસળધાર પાણી પડે તે તમે જુઓ, દેડકા કેડુ ડરે છે તે જુઓ જેસખંધ ઝપાટાથી નદી ચાલે છે તે જુઓ, ઝપાટા બંધ વહાણુ ચાલે છે તે જુઓ, (૩) નાની મોરીઓ અને ગટરો પાણીથી ભરાઈ અને સગેવરોમાથી પાણી છલકાઈ જાય છે, ખેડુત અને મુસાફર વરસાદથી ભીંજાઈ ગયા છે, તેથી તેઓ ઝાડો નીચે ઉભા રહ્યા છે. (૪) પેલા પશુઓ વરસાદથી કટાળીને નામે છે, વળી પક્ષીઓ વરસાદના પાણીથી કટાળે છે, લોકો ધરો બંધ કરીને ભરાઈ બેઠા,

તેઓ દાખા મુજે છ તેથી નાપણી લઈ ખેડા છે (૫) લીલા ધાસથી
પૃથ્વી દ કાઈ છે તેથી હ ' આઈ ંધગની વાડી [આ દુનીઆ] થુ
બની રહી છે ' વગસાથી દાળા, ફૂલો અને ફળો ચરાના તેથી બધા
જોડાના દુ ખ જવાના (')

પાઠ ૨૦.

દયા-ગદમ મહો
દાન=ધર્મ બુદ્ધિથી
આપવું તે
પ્રતીકાર ગણ
આપવું લગ્નના લા
ગેલું
ખારતા નાના
ખરા દીવથી=ખરા
મનથી
દા=જમાવ, ટોળું
રાહ=નાટ
આશીર્વાદ=સારી દા,
આશિર્વાદ
આગ્રહ=કાલાવાવા
સ્વાર્થા=મતલબી
પરગણુ=પારકાનું બલુ
કરનાર
ડે=નારાજ થાય, કોપે,
ગુરસે થાય

ગણીસ-બેટ, સગપાન
તપ આનંદ, હરખ
અન કાળજી, રીડર
ઉર=મન, દીવ
ગુપાન-લાયક, યોગ્ય
આથ સાથે
સમબુતી-દુ ખી પ્રા
ણીને જોડે જોડે મા-
જસ મનમા તેના
દુ ખ દુર કરવાની
કાળજી રાખે અને
દયાળુ થઈને દાન
(કરે) કરી જાણે,
યોગ્યને દાન આપેલું
તે સાફ દાન છે, કહે
છે કે હાથે દાન કરશે
તે સાથે આપશે

પાઠ ૨૧.

મલીહો=એક જાતની

ડચી વાની
નવરાત્ર=૪૨સદ
રોટી=રોટલી
ચાવન=ચાખા
ખોટ=ન ગાશ, ત ગી
અસર=પાસ
પિસારે પડી=મુની ગણ
ગ્રિથિતિ=હાલત, દશા
તડ=દાવ, લાગ
પોટકી-પોટલી
મદગી=રતુનિ, વખાણુ
લાખ=ઝાડનો રાતો ચીક
સ પાડવું=મેળવવું
રજેરજ=જરેજર
શરમ=નાજ
લાલ=ફાયરો

પાઠ ૨૨.

આળસ વિષે.

આળસ=સુસ્તાઈ

ખ ધીવાન=કેદી	ડગ=ડગલુ	બર=પૈસો, નાણુ
ગીદ=શા માટે.	ચ=પગ	બશ=આખર
પણુ=વગર.	હેડ=જે મોટા કાગેલા	દરિદ્રતા=ગરિબાઈ,
પણુ વાકે=વગર ગુનાએ	લાકડામા ગુનેગારનો	ભિખારીપણુ
નુકસાની=હાનિ	પગ ધલાવી રાખવામા	અવગણુકારી=અવગણુ
દાઝ=મળાપો	આવે છે તે	કરનારી, નુકસાનકારક.
નવ=નહિ	ધરી=નાખી	નિએ=નકી,
રાય=રાગ	વારી=અટકાવી, ખામી	નવો-સ્વખામા
નજી=છોડી	બણુતર=ભણુત તે	બરુ=મળ
સહીએ=ખમીએ વેરીએ	વાલ=નકો કાચ	ગતમ=કે નામ
કર=હાથ	પણુવા=ભેગા કરના	પિસ્તાન=કનાવો
વશ=તાબે	મેળના	પામે=મેળવે
		મળી=મરાખર, જેરી

સમજુતી—ઓ આળસડી તુ ગા રાખત કેદી બનાવે છે ? વગર વાકે કામ બુલાવીને શા માટે હાનિ કરાવે છે ? કોઈ ઉઘમ કરના ખાજે તો તેના પર મનમા બગાડા ચાલ, પણ તારા પર તો જોર કાવતુ નથી, ઓ આળસડી તુ ગા વાખતે કેદી બનાવે છે વગર વાકે કામ બુલાવીને શા માટે હાનિ કરાવે છે ? (૧) જે ગમતની આજ્ઞાથી ધધો છોડી દઇને ખેમી ગહીએ તો (નુકસાની વેરીએ) નુકસાન થાય, તો તે રાખતે જીલમી કહીએ (૧૬) (૨) હે ! આળસડી તે જેના હાથ (આળસરૂપી) અપનથી આધી લઇ ક્યજે કર્યા, તેણે તો તરતજ ધધો છોડી દીધો (૧૬) (૩) જે તારે તાબે થાય એટલે આળસ કરે તે એક ડગલુ પણ ચાલી રાકે નહિ જાણે કે તેના પગમા હેડ ધાલી હોયતી ' તુ જાણી અને જીલમીજ

છે (૮૩) (૪) તુ વાચતા અટકાવે, જાણે કે આખે પાટા બાંધ્યા હોયની ' ને તરત પુસ્તક (વાચવાનું) ઠેકાણે દે છે (૮૩) (૫) તુ બહુતર બહુના દેતી નથી તેમજ પરમેશ્વરના ગુણ ગણવા દેતી નથી, મનલય ક પરમેશ્વરનું ભજન કરવા દેતી નથી, તુ વધારે ફાયદો મેળવવા દેતી નથી (૮૩) (૬) તુ પેસા કે આનર મેળવવા દેતી નથી, મિત્રાને મળવા દેતી નથી, તેમજ શિખામણ સાબળવા પણ દેતી નથી, (૮૩) (૭) તુ ગર્વિયાત આપનારી છે, તેમજ શરીરને નુકસાન કરનારી છે, તુ નક્કો બાજુ નકારો છે (૮૩) (૮) અમે તાગથી મનના બહુ બીજ છે તેથી સ્વાને પણ તને સધરીયું નહિ, તને વેરી સમજીને હમેશા દૂર કરીને મનલય કે તને અમારા શરીરમાં પેસવા દઈશું નહિ (૮૩) (૯) તારા મળ ધીમે ધીમે ફલાય છે, અને પછી તો બરાબર ફલાવો પામે છે તને દલપતરામ કવિએ રોગી જેવી દીઠી મનલય કે રોગીને બેસાથી જેમ ચીતળી ચડે તેમ તને બેધ દલપતરામને ચીતળી ચઢી (૧૦)

પાઠ ૨૩.

સત્તા=હકુમત

તાગ=છેડો અત

અસખ્ય અગણિત

આપર=પાર વગરનું

વાવાઝાદુ - પપનનું

તોકાન

ગાદ=દેશ

કાટકા=મોટા અવાજ

જીવુ=દગવુ

દેનગ=દહેર

અતિદૃષ્ટિ=ધણો વરમાદ

દુકાળ=અનાજ પાણી

ન મળે એવો વખત

હિમ=બરફ

ધરતીક પ=જમીનનું

હાલવું તે

જવાળામુખી=બળતો

પહાડ

ભય કર=ભયાનક

આન દકારક=આન દ

આપનાર

મદમદ=ધીમે ધીમે

સુખકારક=સુખ કરનાર

નિરતર=હમેશા

અદ્ભુત=અમતકારી

ગ્રીણો=ઉંડો

આશ્ચર્ય=નવાઈ

દીમ-તાબુઅ

અનત=જેતો છેડો

નહિ તે, પાર વગરનું

ક્ષેડા=મોબ

છાયા=પડછાયો, ઓળો

સ્વપ્નાવસ્થા=સ્વપ્ના આ

વે તેની, સ્થિતિ

પાઠ ૨૪.

વિસાન=ગણતરી હિ-
સાન

ઈદ્રિયો=જે વડે કામ

અથવા જ્ઞાન થાય

છે તે

અદ્વાડ=વિશ્વનો ગોળો

કાર્યો=કામો

સમર્થ=મળવાન

વ્યાપી=ફેલાયલો

સર્વ શક્તિમાન=અધી

શક્તિવાળો

સર્વવ્યાપી=અધે ફેલા-

યલો.

સર્વશ=સકળું જાણનાર

આપોઆપ=પોતાની

મેળે

હેતુ=મતલબ

ઝગડુ=રત, મોસમ

દયાવાન=દયાળુ

આરોગ્ય=ત દુરસ્ત

મોસવું=વેઠવું, ખમવું

પૂર્ણ=પુર

નારાજ=નાખુશ

ભાવ=આસ્થા, શ્રદ્ધા

પ્રાર્થના=અરજ, વિનંતી

પાઠ ૨૫.

ખાળાઓને યોગ.

ખાળા=માળકી

બોધ=ઉપદેશ

પ્રભાત=સૂર્યોદય થતા

પહેલા જ્યારથી જ-

ળઝળુ થવા માટે છે

ત્યારથી મૂરોદય થતા

સુધીનો વખત તે,

પરોડ

પરમ=મોટા

પરમશ=મોટો ઇશ્વર

લીજો=લપ્પએ

પૂર=પૂરો

ઉત્સાહ=હોસ, ઉમંગ

કાજ=કામ

સ્નાન=નહાવું તે

ભોગ=દુ ખ ભોગવવું તે

ઇશ્વર=પરમેશ્વર

આરાધીએ=પૂજાએ,

ભજાએ

જાળા=ખટપટ

પદ=પગ

પ્રભુમીએ=નમીએ

રે'મ=રહેમ, મીરી નજર

ભાડુ=ભાઈએન વમેરે

ભાવ=પ્રેમ

આણી=લાવી

ઉલટ=ઉમંગ, હોસ

ઉચરીએ=બોલીએ

મધુરવાણી=મીઠા શાવ

ઠાંડ=ભપડો

થોધાટ=અવાજ

સમય=વખત

કોટી=કરોડ

યતન=ઉપાય

આગે=અગાડી

રગ=પાસ

ખંત=કાળજી

સકળ=અધા

કા'ન=કહાન કવિ

સમજુતી—સૌ બેનો હમેશા સવારમા ઊઠીને, મોટા પરમેશ્વરનું નામ લઈએ, પછી ખરો ઉમગ અને આનંદ મનમા લાવીને સઘળા કામ બરાબર કરીએ, સૌ બેનો હમેશા સવારમા ઊઠીએ (૧) નહાવાથી શરીર સુધરે છે અને રોગના ભોગ થતા (રોગનું દુખ ભોગવતા) બચીએ છીએ, ચિત્તને સુધારીએ, પરમેશ્વરને ભજીએ અને જગતની ખટપટમા ફૂમીએ નહિ (ટેક) (૨) મા અને બાપના પગને હેનથી નમીએ મનલગ્ય કે માબાપને પગે લાગીએ, ભાઈબેનમા મીઠી નજરથી હેત લાવીએ, ધરનું સઘળું કામ ઉમગથી શીખીએ, અને મોટેથી મીઠી વાણી બોલીએ (ટેક) (૩) જ્યાં આઠ વાગે કે દાઢ મૂખી દબને અવાજ કર્યા વગર પ્રેમથી પાઠ કરો નાનપણનો વખત શીખવાને માટે સામે છે આગળ કરોડો ઉપાયથી એ (વખત) મળશે નહિ (ટેક) (૪) સારા માણસની ઘેરતીનો પાસ હમેશા લેવો મતલબ કે સજ્જનની દોષ્ટી હમેશા કરી અને નારા માણસને બેઠા આઘા ખસવું મતલબ કે દુર્જનની દોષ્ટી ડરવીજ નહિ, મુખમા અને દુખમા જીવ આનંદમા રાખવો એમ શરીર અને મનને ધણુ કસવું (ટેક) (૫) કાળજી રાખીને સઘળા સાગ સદ્ગુણો શીખવા અને હમેશા સારી વાત પણ સાંભળો તોજ આ લોક અને પરલોક સુધરે મતલબ કે મૃત્યુ લોક અને સ્વર્ગ લોક બંને કામ સધાય કહાન કવિ કહે છે કે ઉપલી શિખામણો પ્રમાણે જે નારીઓ ચાલશે તેની નિદા થશે નહિ. (ટેક) (૬)

પાઠ ૨૬.

પૂર=રેલ

મુરકેલ=અધરી

તરાપો=વાસ બાપીને

ટટો જેવું કરે છે તે

દોર=દોરી

વાતક=ખેડા જિલ્લામા

નદી છે

ભેખડ=ટેકરાનો ઝૂલનો

ભાગ

ઠીચણપુર=ધુટણ જેટલા

લમરા=વમળ, પાણી

ગોળ ચક્કર ખાય છે તે
પટ=પહોળાઈ
છોળો=મોળ
વિધ=હરકત, ધન
પોચા કાળગની=ખીકણુ
છળી=ડરી
અધખોલો=એક બાજુ
એ થોડો ઉઘાડો
પાઠ ૨૭.
લક્ષ=શિકાર, ખાવાનું
નિરાશુ=નાઉમેદ
નિરાતે=નચિ તે
મરડીઆ=એક જાતના
ડાકરા (એ ડાકરાને
પકવવાથી તેની છો
ચાય છે)
એરખો=હાથે રહે એરી
નાની માળા
ડરણી=કૃત્ય, કામ, ડર-
તુ તે
વેણુ=વચન
આતુર=ધતેજન, તત્પર
હલા=મારી નાખતુ તે,
ધાત, ખૂન

કાળ=વરસ, વખત
છળકપટ=છેતરતુ તે,
દગો
ભાશ્યુ=ભાગ્યુ
ધારતી=ખીક
તલપ=કૂદકો
કુદકારો=છલગ
વેપ=કોળ
દોગ=ચાળા, વેશ
પાળી=કપટ
પાઠ ૨૮.
નદીનો પનઘટ.
પનઘટ=ઝાવાગે
વિમળ=મેલ વગગની,
સ્વચ્છ, નિર્મળ
વારિ=પાણી
છિપે=મટે
તરસ=ખ્યાસ, શોષ
ખેડુ=ગાગર ને વડા
શિર=માયુ
શિરપરે=માથાપર
રવ=અવાજ
ઊર=મન

નાવડી=હોડકુ, નાની
હોડી
નાકા=હોડી, વહાણુ
જહાજ=મોટું વહાણુ
વિદેશ=પરદેશ
લાવો=ઓરીઓ, ઓનો
વણુજ=વેપાર
નફો=ફાયદો, લાભ
વિશેષ=વધારે
ડીઓ=કોઈ
મગ=મગલો
ધસારો=ધસારાખ ધ
ધ્યાન=સ્મરણ
મ ડ=મા ડલા
તયારી=તૈયારી
પુરણુ=પુર
વામે=દૂર થાય
નલ=આડાશ
રિપે=મા
નભવિપ=આકાશમ
તડા=તે નેડાલો
તડ=કાડ
જય=ચીજો, ડાયડા
ગમન=જવુ તે

સમજૂતી—આ દહાડામાં (ફાગણ ચૈત્રમા) ઓવારા પર ઉભા રહીને નિર્મળ, વાકડી નદીને જતી જીઓ, તે બહુ શોભે છે; તેમાં (નદીમાં) કાચના જેવું ઘણું ચળકતું પાણી વહે છે તેવું મીઠું પાણી પીનાથી મોઢામાની તરસ મટે છે (૧) ત્યાં જઈને બાયડીઓ અને પુરષો હોસથી નહાય છે કેવા તરે છે ! ને ગમતમાં ગમીને ખુશી થાય છે ' કોઈ (લુગડા) ધૂંએ છે કોઈ ઝડપથી પાણી ભરીને મનમાં ઉમંગ લાવીને માથાપર ખેડા મૂકે છે (૨) માઠા માણમાં સ્વચ્છ (જેમાં કાદવ પાણી ન હોય તેવી) હોડીઓ ચવાવે છે, જીઓ વહાણુ માલ લઈને ઝડપથી આવે છે, ઘણા માણસો મોટા વહાણુમાં બેસી (વેપાર માટે) પરદેશ જાય છે, વેપારમાંથી વહાણુ લાભ અને લાવો મળે છે, (૩) સારી ચળકતી વળી માછલીઓ ટ્રે છે, પણ ક્યો માછી પકડશે તે તે જાણે નહિ, તળી મગલાઓ (શિકારને માટે) ઘણું ભારી ધ્યાન રાખી બેઠા છે, તેઓ માછલાને લેવા ઝડપથી તૈયારી કરે છે (૪) પશુ પક્ષીઓને પુરેપુરું (જોઈએ તેવું) મુખ મળે છે કારણ કે સારું ચરવાનું મળે છે, જેથી મુખનું દુખ દૂર થાય છે, આકાશમાં ચન્દ્રમા ખીલીને તે (ચંદ્રમાનુ પ્રતિબિંબ) પાણીમાં પડીને ત્યાં વાર-વાર તરતો દાલે તે જીઓ (૫) ઝિનારા પર ઉગેલા ઝાડા બહુ સારો ગાયકો કરે છે, પક્ષીઓ ટૂંકે છે અવાજ કરે છે, (બોલે છે) અને વગી ગીડી જાય છે, તે ચાલાક વાડી ચુકી ધસાગમધ ચાલતી સમુદ્ર ભણી જવાને માટે ધ્યાન રાખે છે

પાઠ ૨૯.	ઉચાઈ	કિ'લેમધી=કિલ્લા કોટ
ધેરાવો-ફરતો ધેર	ચઢણુ=છેક ઉપર ચ-	બાધવા તે
ખરી ઉચાઈ=સરાસરી	હવાનો માર્ગ, ઢોળાવ	ફુરજ=કુમટ

દેવારખી=છાતી મુધી	અલૈકિક=માણસમા ન	સ્વામી=ધણી, વર
આવે એવી	હોય તેવું, દેવી	આરોગ્ય=ત દુરસ્ત
નરદમ=એકલા, નર્પા	રૂપ=ખુબમુરતી, દેખાવ	સાધન=સાહિત્ય, સા-
વાગ્-ચાઈ, ત્રણ પુટ	પાલવ=નુગડાની કોર	મઝી
સ્થિતિ=હાલત	શાપ=મદદુવા	હેરાન=દુ ખી
ભગ્ય=વણા મોટા ને	ખરાખી=પાયમાલી	ખોટ=નુકસાન, ટોટા
શોભીતા	તળેટી=પર્વતના મૂળ	અસંતોષ=સંતોષ નહિ તે
ખડેર=પડી ગએની	આગળની જગો	સંતોષી ને સદા સુખી
ધમારતો	દિવાન=પ્રધાન, વજર	=જે માણસ સંતોષ
ખડક=ખગળો	ચોટા-મગરો	રાખે છે તે હ મેશા
ઉપલાણુ=ઉપરના ભાગે	આખાદ=સુખી	સુખી રહે છે
પતાઈ ગવળ=પાવાગઢ-	પાઠ ૩૦.	મત્ર=ગુપ્ત વિદ્યા
નો ધણી (નેતા વ-	સંતોષી=સંતોષવાળા	સભારતુ=યાદ કરવું
ગજ મારીઆ ને	વિદ્વાન=વાણુ ભણેલો	પાઠ ૩૧
છોટાઉદેપુરના રાજા છે.)	પરમાર્થી=ખીખનું સાઠ	રાજગીત.
છાતી રોકુ =છાતી ખગ	કુન્નાર, પરગળુ	રાજગીત=રાજ સ-
ખર ઉચુ	મુખોધ=સારો બોધ,	અધી ગાયન
ખાઈ=ખાડી	સારી શિખામણુ	રક્ષ=રક્ષણ કર
પીર=મગલ પામેલા	માર્ગ=કેપાય, ધલાજ	દેવ=ધર્મિવર
મુસલમાન સાંધુ	કૃપા=મહેમાની	પ્રાદ=મોટા
દેરડી-દેવડી	વાઝીઉ=છોડરા વગનું	જયવત=જયવાળા,
દતકથા=મોઢાની ચાલ	વિદ્ન=હરડન	યશમ્વી, કીર્તિવાન.
ની ખરી ખોટી વાત	ઝોખુ આવે=મન ક્ય	મસ=વધારે
વેષ=મેળ, દેખાવ	વાય	

કીર્તિ=મોટાઈ

યશ=જશ

સાબાવ=નિધાર, ફેલાવ

જગદીશ=જગતનો

ધણી પરમેશ્વર

વેરી=રાત્રી

વિખેંગવા=જીજ્ઞા પાડવા

રૂઢ=મુખે યા

કાળ=મોત

કાળ આણુ મારીનાખ

બંધ પાડ=બંધ પાડ

દેખ-કીનો, અદેખાઈ

ડલશ=ડામ, ડહાંચો,

જ્ઞાન અમજાણુ અકલ

હુનર=કમલ, ડળા

અમલ અગારે ગર

જ પ=નિરાત

સ પ=એકમેક

સધો=મળો, થાઓ

ડયાણુ=રૂઢ.

કાળ=વખત

ગજ=દગયો

પ્રેર=ઉત્તમ

નનુ=હ મેળ, કાયમ

હમ=મુખ, આગેજ્ય

સ લિમાનને=સારી ઉ-

ચી વાગણીથી, સાર

અભિમાન મનમા

લાવી

પૂન્ય=પવિત્ર, પૂજા

ડરવા નેગ

પ્રત્યે=તરફ

પાપમા=જાયામા;

આશરામા.

ધર=રાખ.

શક્તિમાન=જોરાવર.

રાજેશ્વર=રાજના પણુ

ધણી, પ્રભુ

નાથ=ધણી, પરમેશ્વર.

મહાજ્ઞાની=મોટા જ્ઞાન

વાળો, ધણા જ્ઞાન

વાળો

પ્રાર્થના=સ્તુતિ

ગુલકાર=સાર કરનારી.

ડયાણુ ડરનારી,

પાર=સુધી

રાજભક્ત=વક્ષાદાર

એકદીલ=સ પ

સ્તીકાર=કબુલ કર,

સમજીતી—હે પરમેશ્વર! તુ મોટા રાજ (પાપમા ન્યોર્ન) નું

રહાણુ કર એ મોટા રાજ (પાપમા ન્યોર્ન) ધણા વગમ જીવજો, હે

પરમેશ્વર તુ મોટા રાજનું રહાણુ કર એમને વણા કીર્તિવાન બનાવ

મોજમ-1, મોટાઈ અને આજર આપ, અને બહુ વરસ એમનું રાજ

અમારા ઉપર રાખ, હે પરમેશ્વર તુ મોટા રાજનું રહાણુ કર (૧)

હે જગતના ધણી પરમેશ્વર તુ ગ્રહ એના શત્રુઓને છુટા પાડવા તુ

શરમે થા, અને તેમને મારી નાખ બધી અદેખાઈ અને કજીઓ મટાડી

દે, અને અક્ષલ અને કળાનો વધારો થાય એવું કર અમારે ઘેર હમેશા નિરાત, સપ અને કલ્યાણ થાય એવું કર. (૨) મોટા ન્યોર્ન રાજ પર હમેશા જોર, આખર ને સુખનું ઢગલાખંધ ઉત્તમ દાન કર (મતલબ કે એમને જોર આખર ને સુખ હમેશા ધણુ આપ) સારી ઉચી લામણીથી ગરીબ અને તવગર અથવા પ્રજા અને રાજ એમનું રાજ પવિત્ર છે એમ જાણુ અને જ્યા ત્યાના લોક એમના નામ પર હેત આણુ એમ કર (૩) હૈ! સર્વ શક્તિમાન રાજાઓના પણુ રાજ, મોટા જ્ઞાનવાળા પ્રણુ, તુ અમને તારા આશરમારાખ પૂર્વ કિનારાથી પશ્ચિમ કિનારા સુધી એટલે આ પારથી પેલેપાર સુધી દુનિયામા કલ્યાણુ કરનારી ઘણી પ્રાર્થના થાય એમ કર અને વફાદારનો સપ કણુલ કર હૈ! પરમેશ્વર તુ મોટા રાજાનું રક્ષણુ કર (૪)

ભાગ ૨ જો.

પાઠ ૩૨.

સીતા=રામની સ્ત્રી,
જનકની પુત્રી, જનકી
જનક=મિથિલાપુરીના
રાજા
રામચંદ્ર=દશગથના પુત્ર
ભાષ્યેજ=જવડલેજ
સ્વયં વર=ઇચ્છા વરને
માટે જે સભા
ભરવી તે
ખ્યાતિ=વખાણુ, તા-
રીફ

વરવા=પગલુવા
અયોધ્યા=સરયુ નદીને
કાંઠે એ શહેર છે
દશગથ=અયોધ્યાના સૂર્ય-
વંશી અજ રાજાના
પુત્ર
વરમાળા=વરને પહેગ
વવાની માળા
આગેપી=પહેરાવી
કૈકયી=દશરથની નાની
રાણી
ખટખટ=કપટ, જાળી

વનવાસ=વનમા રહેવું તે
ખિન્ન=દીલગીર, દુઃખી
સ્વામિનાથ=પતિજી
વીખુટી=જુટી
સમજીત=મમજાણુ
એકની બે ચર્ધ નહિ-
માન્યુ નહિ
છેવટ=આખર
માણુ=ભોગવું
વિયોગ=જીવન પડવું તે
સાથ=સંઘાત
સકુન કરીશ=વેળીગ,

ખમીશ
નપર=નૈયાર
અથાગ=ધણો
આગ્રહ=હઠ
અતિશય=ધણોજ
અદળદ=ધણોજ
ખાતર=માટે, વાસ્તે
અભેદ=કપટ
હગણુ કરી ગયો=જાની
ગીતે લખ ગયો
લકા=મિહલદ્વીપ એ
હિ દુગ્ધનાની દક્ષિણમા
મેટ છે
અગોકવાડી=નાડીનું
નામ છે
નાગ્નુક=દુ ખ ન સહન
હી શરૂ એમી, કામળ
આખ દેવીને=ગુરુસે
થઈને
વમકી=ખીવડામણ, દમ
દરતા=અડગપણ, પાકા
નિશ્ચય
ગીતાના વીત્યા=મીતા-
જીને જોટલા દુ ખ

પડ્યા તેટલા મે
વેડ્યા
પાઠ ૩૩.
પુરાણો=હિ દુઓના
જીના ઇતિહાસના
ત્ર થો (પુરાણ અદા-
ર છે)
વીકૃષ્ણ=દેવડીના પુત્ર,
પરમાત્મા
નદવકુળ=ચકુળ એ
કુળનો મૂળ સ્થાપનાર
ચકુ નામનો રાગ હતો
તે ઉપરથી એ નામ
પડ્યું છે
દારિકા=કાકિઆનાડના
વાયવ્ય કોણમા આવેલું
રાહેર છે (હાલ એ
ગાયકવાડ સરકારને
તાબે છે, એમા રણ
જોડજીનું દહેર છે)
મોર્ચવગ=મુરા રાણીનો
વશ
સ્થાપના=મડાણ,

શરૂઆત
મગધ=અહાર પ્રાત
સગમ=મોટી નદીને
નાની નદી જે ઠેકાણે
મળે છે તે જગા
સમર્થ=અળવાન
મિત્રાચારી=દોસ્તી
યુનાન=ગ્રીસ (એ યુરો
પખાંડની દક્ષિણમા
દેશ છે)
સુદર્શન=તળાવનું નામ
પાત્ર=છોકરાનો છોકરો
અશોક=મગધના રાગ,
અિ દુસારનો પુત્ર
ધ સ પૂર્વે=ઈસ્વીસન
પહેના
નિગધાગ=આધાર વ-
ગરના
ધર્મશાળા=મુસાફર
લોકોને વગર ભાડે
ઉતરવાનું મકાન,
મુસાફરખાનું
પારી=સરીયામ
ચોનરા=ચખુતરા

સ્તંભ=ચાંભલા

મૂળતત્ત્વો=જો મુદા કે

સિદ્ધાંતોપર ધર્મ

રચાયો હોય તે

કાયમ=હયાત

લેખ=લખાણ

લિપિ=લાખા

મુખ્યત્વે=ધણુ કરીને

હિસા=હસ્યા, ધાત

વડીલ=મોટા

અવણુ=સાધુ

ઉડાઉ=ગેરવાજખી

ખરચ કરનાર

સદાચાર=સારીચાલ

ચલગત

હિત=ભયુ, કડયાણુ

મત=ધર્મનો પથ

વૃત્તાત=હકીકત, ખ્યાત

લાડી=વહુ

લકાની લાડી ને ધો-

ધાનો વર=વહુ સિદ્ધ

લક્ષ્મીપત્ની ને વર ધો

ધાનો

પાઠ ૩૪.

ધેરો ધાત્યો=ચોપરદમ

લરકર ગોઠવી દીધુ

નિર્ભાગ્યે=કમ નશીએ

સામેલ=દાખલ

સતી થવું=ધણીના મુ

ડદા સાથે જીવના

બળી મરવું

અળીને વખને=આ-

ખગ ધડીએ

કુ મો=ખીકથી કોઇ

જોડે બોલતા જાતી

ધબકરી તે

સમ્યા=મટયા

ધર્મ=ફરજ ઉત્તમ્ય

આધીન=તાબે, વશ

મલાહ=અભિપ્રાય

વિશ્વ=હકત, અડચણુ

કોની કરવી=વહાલ આ-

વવાથી ગજો બાઝવું તે

ગદગદ કહે=ગળામાથી

અચકતા શબ્દો ની-

કજો એવા અવાજથી

અપાસરો=ગોરજીને

રહેવાનું કેકાણુ

અણુધારી=ઓચિતી

આકૃત=દુ ખ, સકટ

સૂઝતું નથી=સમજ

પડતી નથી

આભાર=પાડ, ઉપકાર

વાસ=રહેઠાણુ, મુકામ

પ્રસન્ન્યો=જન્મ્યો

નમન કર્યું=નમસ્કાર

ડયાં

ફોજ=લરકર, સેના

પાઠ ૩૫.

બારવડું=જગલમા ગહી

ને ગામ લૂટવા તે

કોઠલો=દહી દૂધ વગેરે

મૂડવાને માટી અથવા

લાકડાનો બનાવેલો

ધાટ

રાજ વશી=રાજાને પેટે

અવતરેલો

રેખા=લીટીઓ, કાપા

પળે=હથેલી ને આ-

ગળા મળીને જે હા-

ચનો ભાગ થાય છે તે પદ્મની=ઉત્તમ વર્ગની સ્ત્રી
 ઇન્દ્રો=મનસુખો, વિચાર વરે=સાથે
 કામકું=ધનુષ
 તીર=આણ
 દૃઢતા=મનનું અઘણપણ
 ઉમળકા=હોસ
 ખાતર=ચાર લોકોએ
 ધગ્મા પેસનાને પા-
 ડુ બાકુ
 આગેપ=નહોમન
 અનુમાન=ધારણા, અ-
 ટકા
 કપના=ધારણા, અ-
 નુમાન
 નિવન=ટીવ

પાઠ ૩૬.

જીનાગદ=ગીરનાગની
 પાડારામા રાહર છે
 વેગેની=જ્યોતીરા વિદ્યા
 જાણનાર
 માગુ=માગની
 ભાટ=વખાણ કરનારી
 બ્રાહ્મણની એક જાત
 બદલો=આભાર

ખાકુ=સ્તરવાર, રાગ
 જાતે ન જતા
 કેટલીકવાર પરણવાને
 તરવાર મોકલે તે
 બળાતકારે=જેરજીલમથી
 સગપણ=સગાઇ
 દરવાન=દરવાજાની ચો
 કી ડરનાર, દારપાળ
 મ=મા, નહિ
 ખોય=ખોડ, ખાપણ,
 એખ, બટો
 સમજીતી—હે મા-
 જોરા તુ રડ નહિ, અ
 ને આખો લાલ ન
 કર જે મરતી વખત
 માને યાદ કરીએ તો
 વગમા બટો લાગે
 ખોદે તે પડે=ખીજને
 નુકસાન કરવાને જે
 ઉપાય કરે તેજ ઉ-
 પાયથી પોતાને નુક-
 સાન થાય

પાઠ ૩૭.

સોલકી=ચાલુક્ય (એ
 રજપુત વંશનું નામ
 છે)
 સગીર=નાતી, કાચી
 ચોહાણ=રજપુત વંશનું
 નામ છે
 દિહી=જમના નદીપર
 શહેર છે (રજપુત
 અને મુસલમાન રાજા-
 ઓની રાજધાની હતી
 એમા દરબાર ભરવામાં
 આવ્યો હતો (હાલનું
 હિંદનું રાજધાનીનું
 શહેર)
 તલપ=ઉતાવળથી લેવાને
 પડતું તે
 ઝડૂમી=તપ્તી
 ધગબલાની=નજીવી
 મુરાદ=દેશ, આશા
 શક=સદેહ
 કુસપ=અશુભનાવ
 ખુવાર થયું=ખરાબ
 થયું, નાશ પામવું

દશાત=દાખલો, ઉદા-
હરણુ

ખૂબસુરત=દેખાવડી

હાડે હાડ=રૂવે રૂવે

ડકો=નગર, દોડ

માડળિક=ખડીઆ

જય=જીત, ફતેહ

યુદ્ધ=લડાઈ

કોપે=ગુસ્સે

એકમત=સપ

કમર બાધવી=લડવું

પ્રસંગ=વખત

તા=મૂંછે હાથ નાખ-
વો તે

અંકુશ=હાથી વશ

રાખવાનું અણીદાર

નાનું હથિયાર

ત્રિશુળ=ત્રણ પાખા-

વાળું હથિયાર

સાભર=જ્યા સાભર

સરોવર છે તેની આ-

સપાસનો ભાગ

વિચિત્ર=તવાઈ જેવી

આવેશ=ગુસ્સો

પરાજય=હાર

પાઠ ૩૮.

વાધેલ=વગનું નામ છે

(વાવેલા ગામની જા-

ગીર મળી હતી તેથી

વાવેલા નામ પડ્યું)

અણુહીતવાડ=પાટણ

(સરસ્વતી નદીને કાંઠે

છે સ ૭૪૬ મા

વનરાજ ચાવડાએ

અણુહીલ નામના

ભરવાડ ઉપરથી વ

સાવ્યું હતું)

વેરાન=ઉજળું, વરતી

વગરનો

શરણુ=તાબે

આજીજી=કાલાવાલા

લગાર=ખજનો

જનાનખાનું=સ્ત્રીઓને

રહેવાની જગા

સર કરવું=જીતવું

ખેગમ=મુસલમાન પા-

દનાહતી સ્ત્રી

મલેક કાઠુર=ગુલામનું

નામ છે એને ખ-

લાનની લૂટમાંથી

અલાઉદ્દીન લાવ્યો

હતા

ખેત=સત, યુક્તિ

માનલગ=અપમાન

કલક=ડાઘ

સ્વાધીન=નાખે, હવાલે

પાઠ ૩૯.

દુરાચરણી=ખરાબ ચા-

લના

ખડ=પુલકડ

પડે=પોતે

છંડાખ=ઉપમા

પશ્ચાત્તાપ=પસ્તાવો

દીલગીરી

ધોર=પાપી

અદલ=વાજખી

વાટપાડુ=રસ્તે લૂટી

લેનાર

ડાસળ=ડાટ, નાજ મૂળ

સરહદ=હેવટની હદ

વમુલાત=જમાયધી

આખાદી=ચઢતી

અમદાવાદ=એ સાખર-

નતી નદીને કાંઠે છે

અહીંઆના ધાની

તેડા અને મરજી

વખણાય છે એવું

ખર નામ અહમદા

વાદ છે

પ્રનાહ=વહેણ

ખ્યાતિ=નામના

અઘાપિ=હજી પણ

ઓગસ=મેળો

પાઠ ૪૦.

વરાળ સાક

નિગતર હમેશા

વટ=મીડી

ધુમમ=પુણીના જેની

વરાળ, આસ, દવ

ઝાકળ=હીના જેરથી

હવામાંથી વરાળનું

પાણી થતું તે, હા

મોતીઆ=મોતીના દા

ણા જેવા ટપકા

વાદળા=વરાળનો જથ્થો

કરા=ખરફાના ગામડા

આકાશમાંથી પડે તે

પાઠ ૪૧.

દેશ=વણા ઇલાકા અ-

ને પ્રાંત મળીને થ

એવો તે

પહાડ=જમીનપર જે

મોટા ડુંગર આવે

લા હોય તે

ભેગા થઈ ગએવા=મળી

ગએલા

ટાચ=રિખર, ઉપલો

ભાગ

સટ=વહાણના કુવાને

આધારે રહેલા કતાન

કે દોટીના જે જડા

કપડામાં પાન ભરા

યાથી વહાણુ જલદી

ચાલી રોકે છે તે

મપાટી=હરકોઈ પદાર્થ

નો ઉપલો ભાગ

આરપાર=એક છેડાથી

ખીજા છેડા સુધી

ઉલટી=વિરુદ્ધ, સામી

પાઠ ૪૨.

વાર્ષિક=વરસની

ગતિ=ચાલ,

વિરાળ=વિરતીલું,

લાખા પહોળા

પીઠ=વાસો

આર=ભમરાની વચ્ચે

લોહાની અણ્ણિદાર

ખીલી જડેલી હોય તે

જોત=સળગતો કાકડો

કિરણુ=સીધી લીટીમાં

પડતો પ્રકાશ,

પાઠ ૪૩.

અગાસી=ધાણુ

કરાંરી=કપાસ તુવેર

ખગેરેના મુકા છોડ

ખુ પરા=ભોયમાં દટા-

યજા મુકા હુંહા

ઝાટા=નીક, કાસ

ઝાસ=પાણી જવાનો

માર્ગ, નીક

ટેટી=ખડખડ

ખાતર=કાઢી મએલો

કચરો વગેરે.
ખરીફ=ચોમાસામા વ-
વાતા ધાન્ય
વાવણી=રોપણી.
કરપી=રાપડી, ખેતીનું
એક ઓગર
નીંદી=ઉખેડી
હેલી=લાગલખાટ વર-
સાદનું આવતું તે
નિરાત=એનું સુખ
વળે છે=થાય છે.
માફકસર=જેમએ તેવો
તીડ=ખેતર ને તુકસાન
કરનાર તપખિરીઆ
રંગનું જીવડું
ધમાલ=ધામધુમ
રવિપાક=શિયાળું પાક
ખળી=કણસલામાથી
અનાજ છુટું પાડ-
વાની જગા
ચીરા=ફાટ, ચીરાડા
કડખ=જીવારના સુકા
સાક્ષ
સરકારધારાના=સુલા-

તના, મહેસુલના
ધારાના=વેરાના
શીતળ=હડો
પાન=પાદડા
ખરે=ભોયપર પડે
કડોળ=દૂધળ ધાન્ય
ન ખોળ=પાન
ધરે=પહેરે ઓઢે
શાલ=ગિનનું કીમતી
વસ્ત્ર
તણા="ના"
ભલી ભાત=સારી રીતે
ઉડા જળી જાય=પાણી
સુકાઈ ઓગું થાય
પામે=આવે
પાન=પાદડા
કેસુડા=કેસુડાના ઝાડના
ફૂલ
ગુણવાન=ગુણદારી,
કાયદાવાળા
હોજ=પાણીની ટાકી
કુવારા=જેમાથી પાણી
ઉચે જીરે છે તે
ચંદન=સુખડ કેસર

વગેરેને પાણીમા
ધસીને લયકા જેનું
ખનાવે છે તે
લાગ=લાગે
કાયલ=મધુર રાગનું
કાળા રંગનું પદ્મ
મીઠા ખોલ=મધુર શબ્દ,
મીઠા વેણું
વણનોન=ધણોળ
ખાસુ=મજનું, સારું
ડૂબાડૂબ=ડૂબી ગએલી
ઉચારે=ખોલે, ગાય
મહાર=એક રાગનું
નામ છે
ચ પેલી } એક જાતના
જીંદ } સુગંધીદાર
જાય } સફેદ ફૂલ
ચ પા=પીળા રંગનું
સુગંધદાર ફૂલ
ભલા=સારા
કુલાય=ખીલે
માટ=માટે
ચાખડીઓ=પાવડીઓ
હિંચોળા=હીંચકા
ખાટ=ખાટલા

કવિતાની સમજૂતી.

ટાઢની મોસમમા ઠંડો પવન વાય, ઝાડના પાંદડા ખરી પડે, વડ, ગોળ, (શેરડી) કપાસ અને કડોળ પાકે, અને લોકો ટાઢથી શરાર ફાટે નહિ માટે શરીરે તેલ ચોળે અને પાન ખાય (૧) ટાઢ વાય નહિ માટે લોકો શરીરે ડગલા પહેરે અને શાલ ઝોઢે, ગરીબ લોકના ટાટથી પગ અને ગાંઠ ફાટી જાય, એ ઋતુમા (શિઆળામા) રાત વાળી મોટી હાથ છે અને દિવસ નાના (ટુકા) થાય છે અને શરીરમા સારી રીતે (સાગે ખોગક ખાવાથી) જ્વેર આવે છે (૨) ઊનાળામા કુવા, વાવના પાણી ઉડા જતા રહે છે-ઘટે છે અને નદી ને સરોવરના પાણી સુકાઈ જઈને ઓઝા થાય છે, સરળી વનસ્પતિને નવા પાંદડા આવે છે અને સારા ગુણવાળા કેમુડાના ફૂલ પણ થાય છે (૩) ગરમીની મોસમમા કુડ, ડવારા અને ખાગ સારા લાગે છે, તેમજ ચદન અને વીંજણા વગલા લાગે છે, ઝારણ કે એથી ઠંડક વળે છે કાયવ મીઠા ખોલ ખોલે છે અને તાપ વગોજ પડે છે (૪) વરમાદની ઋતુ વણી મગની લાગે છે, દુનિયા પાણીમા કુબેલી દેખાય છે મતવમ કે બપેજ પાણી પાણી થઈ રહે છે, લોકો મલાર રાગ ગાય છે અને ખેડુતો ખેતગમા વાવણી કરે છે (૫) ચપા ચપેલી, જુદા, જાય, અને ગુલાબના ફૂલ સારા ખીલે છે ચોમાસામા સુખને માટે જીવી, પાવડીઓ, હીંચકા ને ખાટલા હોય છે (૬)

પાઠ ૪૪.
ખલાકો=ધણા ખાત,
ગિલા અને એજ-
નિસ મળીને થએલો તે
એજનિસ=નાના દેશી

ગજયોનો જથો
નકશો=ગામ, શહેર કે
દેશ વગેરેનો ચીત-
રેલો નમુનો
દેશ=ધણા ધવાકા અને

ખાત મળીને થએલો તે
ગિલા=ધણા તાલુકા
મળીને થએલો એક
કલેક્ટરના તાબાનો
લાગ

પ્રાતે=વલ્લુ જિહ્વા, એ
જન્સિ અને સમ્માન
મળીને થએલો તે.
ગવર્નર=જલાકાનો સૌથી

વડો અધિકારી
રાજવહીવટ=રાજકાર-
ભાર

મડળ=સભા
ખાતર=ખાટે
વિભાગ=ભાગના ભાગ

પાઠ ૪૫.

એકે સાદે=એકે અવાજે,
સાથે

મજલ=ટપો
ધાડ=લુટારાની ટોળી
ધારતી=ભય, ખીક
એકલડોકલ=એડલા

ગભરામણુ=અકળામણુ
ચાણોદ=વડોદરા પ્રાંતમાં
નમંદાકાંડે જત્રાનુ
સ્થળ છે

સિદ્ધપુર=સરસ્વતી નદીને
કાંઠે જત્રાનુ
ઢેકાણું છે. એમાં માત્ર

શ્રાદ્ધ કરવા લોકો જ
ય છે એમાં હાલ
ગાયત્રવાડુ રાજ છે

પાઠ ૪૬.

સરખામણી=મુકાબલો
વાકેફગાર=માહીતગાર

પ્રત્ન=સવાલ
સગવડવાળી=જોગવાઈ
વાળી

છક=દિગ, તાજુમ
ખાર=મદર, જ્યાં ન-
હાણો રહે તે
હજરો=કમર રોજો
રોજો=કમર

દીવાદાડી=વહાણોને
ખડકની ખમર પડે
ખાટે દરીઆમાં કચે
મિનાગે કરી તેમાં
ફરતો દીવો રાખે છે તે

ટંચાળ=નાણુ પાડ
વાની જગા
ગોદી=જ્યાં વહાણને

સમા કરવામાં આવે
છે તે જગા, આધેલી
ખાડી

ભાગ ૩.

પાઠ ૪૭.

સાળુ=ઘેરાને પહેરવાનું
લાલ, લીલા, પીળા
વગેરે રંગનું લુગડું.

ચાપડો=પટો
સાવચેતી=ખમરદારી
આડુ અવળુ=આગળ
પાછળ

ભોક=છિદ્ર ડાણુ,
ડસુર=વાંડ, નડસી
ગૂણુ=ભોકને કપડાના
જોવા દોરા વડે ભરી
લેતું તે

ખડ=ઓરડા
ચીંગડુ=ફટેલા તુગડા
પર જોડેલો કકડા
કાપલા ડુપડી=નકામાં
પડેલા કડકા.
સગ્રહ=સવરે.
અગુરી=મોય ભાકાય

નહિ માટે આગળીએ
ને ટોટી પહેરે છે તે
વડ=મત
ઓટવુ=વાળીને અખી
આ દેવા
કાટ=દૂર દર ટાકા
મારવા તે
પાઠ ૪૮.

કટાળો=અલુગમો, ત્રાસ
વાફ=સગખામણીએ
પાલવે=પરવટે, બોને
ઓશિઆળુ=નાબેદાર
આતરસેવો=કપડાં લાણુ
પડતુ હોય તો ત્તેષ્ટએ
તેટલુ વાળીને દોરો
ભરવો ત
આટવે=આટીઆ ખ
વડવે, વડાવે
ફતેલ=જીત જય
વાટવાળી=ધાગવાળી
પાઠ ૪૯.
સાધન=સામગ્રી
તગ=અધભેસવુ નહિ તે
વરે=અપે

દેખાવ=શોભા.
ખુલવુ=ઢીલુ
મેળ=જુક્તિઅધ મે-
ળવી દેવુ તે
ચીદરડી=લાખી પટી
મગજી=કપડાને છેડે
ગોળ કાર દે છે તે
પાઠ ૫૦

આકા=નિગાની, એધાની
આટી=દોરાનુ ગોળ
ગુછળુ
કાસકી=કાસકીના ધા-
ટના જડા કાગળપર
દોરા વીટાળેલા હોય
છે તે, ચપડી
મહાવરો=અબ્યાસ, ટેવ
અખીઆ=પાસે પાસે
ને ઝીણા ઝીણા ટા-
કા દીધા હોય છે
તોછડી=નાની ટુકડી
ચાપ=દાખડાનો સચો
પાઠ ૫૧.
ગરમી=ગરમ વસ્તુને
અડકવાથી ને લા-

ગણી પેદા થાય છે તે
ઉકળાટ=ધામ
ઉણ્ણતા=ગરમી
ઝાળ=આચ
તીત્રવાહક=જલદીથી
વહેવડનાર
મદવાહક=ધીમેથી વ-
હેવડાવનાર
પાઠ ૫૨.
અળતણુ=આળવાના
પદાર્થ
અસર=લાગણી
ધુણી=ધુમાડો
પાઠ ૫૩.
દુઝણુ=દુઝતી ગાય
ભેસો
મોસાળ=માનુ પિઅર
કોદીકિ=કોર બાધવાની
જગા
આકાલ=કપાસીઆ,
કાલા, ગુવાર વગેરે
દોરને ખવડાવવા
માટે બાફે છે તે
રઆરણુ=રઆરોની બેરી

નીરી=નાખી

પાનો=આચળમાથી

દૂધ આવના દેવુ તે

મર=ગ્રીણી ધાર

વટલોઇ=નામડી

મેલો=દોહતી વેળા ગાય

ત્રે નહિ માટ તેને

પાછલે પગે જે દોગ

માધવામા આવે છે તે

ઝટકપાટુ=અમી જતને

પાટુ મારવુ તે

પાટુ=ઢોર પાછલા પગે

લાત માગે છે તે

સોતુ=સાથે

ડખકાનુ=છેલ્લી વારનુ

સ્વાદિષ્ટ=અતિશય

સ્વાદવાળુ, લહેજનદાર

ઉચ્ચી ગઈ=દૂધ દેતી

અધ ચર્ધ

ટક=એક વખત

પાઠ પ૪.

વલોણુ=દહીને વલોવ-

વાનુ કામ

ગોરસુ=દૂધ અધરકવાનુ

વાસણુ

રવેયો=વલોવવાનુ

હથિયા

નેતરા=સુતરના પાનળા

દોરડા

ડરા=જેના મધ્યમા

વામ પગેવીને ગોળીના

મેાને આપે જે તે

માડી

ડગડા=દોગી પડી

અવગનવર ખેચરી તે

તુમંગડી=ડરા ખવાડ્યા

દોણી=ગ્રાશ ભરનાનુ

માડીનુ વાસણુ

મુથીઉ=ધાસ વગેરેનુ

મોટી ઉધણુ જેવુ

ગોળા મનાવેલુ તે

હાટીઉ=ભડારીઉ

પાઠ પ૫.

તર=મલાઇ

પુરણુ=પુગ

જીવન=જીવવુ તે

વૃદ્ધિ=વધવુ તે

ખુમચો=ટાટ, રકાળીના

વાટની મોટી ચાળી

અધીરા=આતુર

અપારદર્શક=આરપાર

જોષ શકાય નહિ

એવુ

ટાટ=ખુમચો

ખુલામા=નમાધાન

પાઠ પ૬.

માખણુ=ગ્રાશ ઉપર

પાણુ અને ચીકાણુ

તરી આવે છે તે

ચીડટ=ચિકાશવાળો

ભાગ

નરી=એકલી

વટ=ગડા

ચરખી=પ્રાણીઓના

શરીરમાથી ઘી જેવો

પદાર્થ નીકળે છે તે

પાઠ પ૭.

ક દોષ=સુખડીઓ,

મિહાઈ ખનાવનાર તથા

વેચનાર

ટકા=સામો ભાગ

પોપણુ=વધારવુ, ઉગરવુ

ખેદાઈ=જાઈ

પાઠ ૫૮.

સામ=કિડળાટ

સામટા=એકદમ

મનારી=તેડી કાટેરી

ઈન્દ્ર-સ્વયંતો ના-૧,

દેવતાઓમા જે મુખ્ય
તે

મગર=શિરપેચ

૧=જરમાવ

ડરજ=ધર્મ

તજરીજ=તપાસ

ચાપદાર ડીદાર

આજા=લુકમ

તોમન=નગા

ચર=તૈયાર

સાચા=ખોલવા માન

ખડી=હિભા

કનચ=કામ, નરજ

ચાપ ૧૨=ડીદાર

છીપે=મટાડ, દુર કુટે

નાકા=ચાતે રેડાણે નાટ

જેવો ભૂકા વાપર છે

તે

છેરીને=કાળા પાડીન

પક્તિ=દાગ ઝાળ

અમૃત=મીઠ

સાખ=આગાપગ

પાકવા આવેની રી

નિરાદ=ગુજનગે ગુજગન

પાઠ ૫૯.

તમન કરવું=તમનું

કાટ=હિમારત સાધનામા

વપરાતા નાકડા

સાચી=એક, ડર

મુખાઈ મેનકાઈ

નાદાની

માસવું=વેળું

ગડું=ગુવારના નાન

સાડો

નાનો=સાધ

દાવો=દડ

ખોટ=નગાસ તગી

પૃષ્ઠિકારક=તેર આપ

નાર

જૂટ=રજા

ઉત્પત્તિ=પેન્ડામ

વેનો=ભાવપગ પથરાતો

છોડ

મડા થયા=કિભા થયા

વાપર=વપરાસ

કરોળ=ખે ફાડવાળું

અનાજ, મગ સૂણા

વગેરે

દિસામ=ગણતરી, ગણના

ગગ સાંગ છે=કામ

મજાવે છે

ખરખાસ કરી=અધ કરી

પાઠ ૬૦.

ડાળજી=ખત

પાડડા=ગુચગા

કુખ=કાખળી

તમન ઝડવું=ફાગણુ તે

ચત્ર મળીતો

ઢાંચી=ખુદ

લાઈજનદાર=અવા દેજ

આદ આપે મી

પુડું=પડ

પાઠ ૬૧.

આધારણુ=ખૂબ કિકળનું

પાણી

પુડા=પડ

મન્તી=માફક આવતી
દવ=આવત, મહાનરો

પાઠ ૬૨.

મળપણુ=મિઠાશ
નાદ=શેડીનું ખેતર
પ્રાણુ=શેરડી પીતવાનો
સચો
ગિરામ=ધારો

ગુદ્ધ=ચોકળે રત્ન,
ની=શેરડીના નસત
ઉકાળવાથી જે મત

ઉપર તરી આવે છે તે
મરડો=માખણુ

અણુમ્મો=નાપસદ્ગી
ખીટ=વિલાયતી લાવ
કદ

પતરા પતરાવાળી=જે
મા પતરીઓ એટલે
પડ દેખાઈ તેની

પાઠ ૬૩.

ભાત=રાધલા ચોખા
ડાગળ=છોડવાળું ભાત
પ ખાળી=પાખાવાળી
ત્રાખાસાળ=ત્રાખાની

ગની જ્ઞાન ડાગર
પાણુસાળ

સાળ=ડાગર
મ ગાળીઉ=મ ગાળેથી
આવેલું

ગુખળુ=મી ઉપરની
પાતળી અણીદાર
મળી

જાનમ=ભાવ્ય ગિધાનો
ઈ ભાગ

પાઠ ૬૪.

નિલાવ=ગુજરાતે નિના-
મેટો=પરસુની
ગ્વો=ફાણાદાર વડનો
લોટ

ભાલ=ધોળકા તથા
ધ ધુડનો પશ્ચિમ
ભાગ અને કારિઆ
વાડનો ફટલો ભાગ

આરાડટ એક જાતના
છોડના કદનો પોટ,
સતવ=કસ

પાઠ ૬૫.

વિચિત્ર=તરેહવાર, ન-

વાત જેવું

સુદ્ધા-સાથે

વણુસાદોડી=દોડીની
એક જાત

ગમ=ગમડખ

કુગળી=ગદા

રૂટે છે=ઝરે છે

પાઠ ૬૬.

ભાળ-ખાળ પ તો
કળા=યુક્તિ, ર-નર,

ઉધી=અવળી ઉતરી

ઉધીઉ=ઉઘડીઉ

આગો-લીલા રોકલા
ચણા

દોકળા=છંદડા

પાઠ ૬૭.

ખિમાર=માદા, રોગી

સવરણી=વારે વારે
ઝાડો થવાનો રોગ

મરડો=પેટમા દુ ખીને

ઝાડો થવાનો રોગ

અચી=અભાવ અણુ

ગમો

મધુર મધુર=થાડુ થોડુ

મસુમાર=મણીજ	ડટકા છે તે પિતાનાય	ભય ડર=ગભીર
ગદગી=ગાજવા	પડખે=ખાજીએ	ગ્રામી=પડ
થાળુ=મથાળુ	આતડ=ગુળુ વળેને	આવરદા=આચુક્ષ્ય
ભર=મીઠા પાન પાન	દાડા જેવો પેટનો	અડાયા=ગાળુ સુકાઈને
મિમાન=મેગ મદનાડ	ભાગ એ નાની	અનેલા તે
ગજજ=અડામ	નીચે ડામો માનુ	મજન=માજવા કે સાફ
મગી-પચી કિતરી	પડ	ડગવાની વસ્તુ
માડુવતુ=વાડુ વલુ	પેટ=પેટની નીચેનો	અસાળુ=દાતના પિડિયા
કાટ-દોળ આવસાની	ભાગ	ડગુસાઈ=અખીલાઈ
જાયા	ખાસ=ગુદુ	કિલ=અમ ઉપર વળગે
પિંધાય થઈગઈ	સાટે=રસ્તે	૧ વાસી યુક
પાઠ ફટ.	પેટ=કેદર	ખોડા=ઉખટેલી ચામ-
ખે માન=ચોડ	જાડ=પાચન થના માટે	ડીની મેલી રજ
અસયવ=ભાગ	પેટની ડામો ખાજીએ	નડવાની=અજવાળ-
કેયા=કામ	ખોરાડ ભગવાની	સાની
માહોતી-ગજા ખજ	કાથળી	નખીઆ=નખ વડે ખ-
નાજીક=કામળ	લાગણી=અસ	જનાળથી ગુમડા જેવું
મગજ=મગજનો નાખડો	જીરસો=મનનો કેભરો,	થાય છે તે
જાણુ=અચાન	લાગણી	દાની કરેલી=કાસકીના
કેસા=શ્વામાવાસની	પાઠ ફટ.	દાતામા ખડખડી
ધરિયો	સ્વજતા=ચોડખાઈ	નગી ગુથવી અથવા
કુદય=ચોલીની ટાકી	આરોગ્ય=નદુરત	ગરના દાણા ધાલી
ગાળુ=પેટની જમણી	ખસ=ઝીખી કોલી	તે વડે માથુ ઓળવું તે
માજીએ માસનો મોટો	દાદર=દરાજ	લીખો=જૂ માડડ વગે

તેના ઈડા	છે તે	પ્રવાહી પદાર્થ
માથાવટી=નુગડતો	જહગગિન=પેટની ગરમી	વાળી=ચીકાળુ વુડ
માથાપર ઓઢવાતો	એ જન=વરાળ પેદા	ઉત્તરી=મોઢારી, વાળી
ભાગ જે ચીડટાય	ડગીને ગતિ આપનારા	નળીઓ=ગ્રામ
છે તે	મચો	ગીરા=ગીંડી નમ
નડીઆ=લાખા નિમા	પાઠ ૭૧.	દૂવ=પ્રવાહી
ળાનો ગુરુછો	મળાપ=સમાગમ, મ	રોપ આગી
અખોડો=સ્ત્રીઆ પો	ળાતુ તે	મળ=મેન, નરડ
નાના માથાના વાળ	ભસ્મ=રાખ આખ	પાઠ ૭૨.
ઓળીને માથા પડ	ગુન્ના=કોધ	વગ=ગત
વાડે તેની ન ગાડ	વેગ=ગતિ, વ્યાન	નુસ્ત-આળિયુ
વાળે છે તે	કુખ=મગજ	સગીમનામત=મનના
લટ=લાખા નિમાળાની	પાઠ ૭૨.	તાર=તાતાળા
ગુરુછ	મખેન=માડા	વળુ=કાન
ટાલ=માથાના નટલા	પિત્તાનય=પિત્ત ભેગુ	પ્રગેટા=પત ગીઆ
ભાગ પરથી વાળ	થાય છે તે જગા	રહવાની સાખી મોળ
જતા રહ્યા હોય તે-	જહર=ખોરાડ પચાન	દડી
ટલો ભાગ	નારી મુખ્ય દ્વિય	ગોટી=દડી
સંજન=આશા	અનનળી=જે ગતે	કોકડી=નગડના ઉપર
પાઠ ૭૦.	ખોરાક પેટમા નય	નાડ આનંદે સાટાળેલુ
નાડી=હાથના કાડા	છે તે નળી	જે મુતરે તે
આગળની શિરા કે	માસ પિડ=માસનો	મૈમુગ=દહિલુ દિ દુરતા
જે વડે પોહીતી ગતિ	લોચો	નમા એક દેશી
નથા રોગ અમનય	પિત્ત=લિલાગ પડતો	રાજ છે

નિતમર-નજવીનગી	લાખી પુણી	ઉકળાટ=ધામ
માળ=કપડા વણવાનો	વણકર=વણવાનું કામ	કરકર=ખરબચડું
મચો	કરનાર	ખાળે=અટકાવે
માગાક=મગા	તાનજો=તાર	સુજની=રમઘ
ગાકિ-મજબુત, ધબા	પાઠ ૯૫.	પાઠ ૯૭.
મન ચાને એવા	ઓળે=મળદને ઓળા	ગરમાવો=ગરમી, હુક
પાઠ ૯૬.	ડવા સાફ મીવેતુ કપડું	ઝેબ=ઝેબા
વાળુ=કપામનો ઝાડ	કપાટી=કુમળા અને	અકાગ=અલુગમો આપે
સામીઅ-કપામના બી	કડ ઝીણા વાળ	એવા
કન કપામ લાદવાનો	ધટ=ગળડા	નૂ=ગરમ દરાનો કપાટો
મચો	ગીચ=પાન પાન	મદરાહડ=ધીમેથી
વગમો=કપામમાથી	ઉઝગા=કાપા રમવા	વહેવડાવનાર
કપાળીઆ તથા	લાજમવાફા=આમર	તીનવાલડ=જલદીથી
જુદુ પા વાનો મચા	અને અદમ	વહેવડાવનાર
માફલા=ગોદડા	મરગદા=અદબ, મયા	ગરજ=કામ
પુણીઓ=૭ ૥ ગાળાનો	કુદરતી=સ્વતંત્ર	સારતા=અમનતા
વેતેડ લાખા ન આ-	મજેથી	પોમ=કપાટી જેતુ
ગળી જેટલા ગળા	પાઠ ૯૬.	કપડા પર હોય તે
એવો જે આડા	માલ=મો સાફ કરા	પાઠ ૯૮.
કાતરા માટ તૈનાર	નો કકડો	કુઅડ=ગદી
કરેતો તે	પ્રવેશ કરે=દાખન થાય	માવરણી=ખુતારો
દીઓ=સુતર કાતવાનો	હીડળ=કડી	પરસાળ=રમ પેસના
સાફો મચો	સુતરેલ=સુતરાઉ સુત	પહેતો ઓરડા આવે
વાટા=ગોળ આકારની	ગના	છે તે

ફીએ=ફર માડા	પાઠ ૮૦.	ધાન્તી=મીડ
ખ=ખા	માત્ર=કન્ત	ગમ થવાથી=જતી
ખેર=કીચી રજ	અગ=ગરીબો ભાગ	રહેવાથી દેખાતી
ઉચ્ચનીતે=ઉચ્ચકીતે	મોજથી=આન દથી	અધ થવાથી,
પાઠ ૭૯.	આસ=મ	ગળી=મડી દૂર થ
બંધણુ=સૂર્ય ચંદ્રના	પોપણુ=ગુજરાત ગુજરાતે	ગુગળાટ=મડગામણુ
મિત્રપર પડતી પૃથ્વી	સદ=જલક,	કડકા=કડકો
ની છાયા	માચાવારી=માચ આ	ચેત-સુખ
આગાધુ=આરણ્યા આ	નાર	નપનપાનીતે=મહાન
ગાની જગ્યા	મરાળી=નીર	કાદીતે
ઓઠની=નીપણુમા	ગીની=કપળ પાતળ	ગાળો=પિંડા
અગુરથી પાડવામા	ની કળી	લવ=અવનાર
આવતી નકળી	ગમેતે=કદાચ	મજા-ગમેત આ
અલગ-એલાયદી	જાલિઆ=લ્યા જી	અરી
જુદી	નતે માગવો તે	

મેસર્સ. સી. ડી. શાહ એન્ડ કોં ફા. ફા.

અર્થની નાટો

આગવર્ગની નાટ એ આના જમા — મૃગાત્મ જિવન, રાત મૃગાત્મ જીવનનો જમ, મે અદારના શબ્દો, ત્રણ અદારના શબ્દો, મારાખડી, આક, ભાગ ૨ લાના અર્થ, ભાગ બીજાના અર્થ, ગીત અને કવિતાની સમજાતી, જમ્મ મની ફિલ, પોતાની જગ્યાએ જતી જમત આવવાની ફિલ, ૪ જતી વખત આવવાની ૧૦૦ એકથા પાંચ મુઠ્ઠી ઉમેગવા તથા માદ કરવા વિષે પાઠ, સમગ્રમાના કોઠા, માદમાડીના કોના, દડાની જમત રંગે

પહેલીના અર્થ અઢી આના જેમા —અર્થ, કવિ
મમજીતી, પાંદો સાર, અવગ શખો, જોડાર, ડમ્બેસની ફિલ વ

બીજીના અર્થ ચાર આના જેમા —અર્થ, કવિતાની
જીતી પાંદા સવાલ, પાંદો સાર, બૂગોળ, પાંદાર અધરા
જોડાર, ડમ્બેસની ફિલ વગેરે

ત્રીજીના અર્થ પાંચ આના જેમા —અર્થ, કવિતાની સમજીત
પાંદા સવાલ, પાંદો સાર, બૂગોળના સવાલ, પાંદાર અધરા શખો
જોડાર, ડમ્બેસની ફિલ વગેરે

ચોથીના અર્થ માડામાત આના જેમા —અર્થ, કવિતાની
મમજીતી, તમામ પાંદા સવાલ તથા સાર અવગ શખો, જોડાર,
મુચન ધિલાકાની ભૂતળ, ફિલ વગેરે

પાંચમીના અર્થ આઠ આના જેમા —અર્થ, કવિતાની
મમજીતી, વ્યુત્પત્તિ, પાંદા સવાલ, પાંદો સાર અવગ કના નિય
ધિટિસા દિલના ગજગીય ભાગ વગેરે

છઠ્ઠીના અર્થ નવ આના જેમા —અર્થ વ્યુત્પત્તિ પ્રમ
અને ૩૬ બે રીતે કવિતાનો અન્ય, કવિતાની સમજીતી પાંદા
સવાલ, પાંદો સાર વગેરે

સાતમીના અર્થ દસ આના જેમા —શખદાથ વ્યુત્પત્તિ
પ્રમાણે અને ૩૬ બે રીતે, કવિતાનો વિવરણ-સ્ફુરીકરણ, પાંદા
સવાલ, કવિતામા આવેલા ભક્તોની ઓળખાણ વગેરે

કન્યા વાચનમાળા પુસ્તક ૧લાના અર્થ ૪ આના

કન્યા વાચનમાળા પુસ્તક ૨જાના અર્થ ૫ આના

કન્યા વાચનમાળા પુસ્તક ૩જાના અર્થ ૭ આના

ત્રિવેદિ વાચનમાળા સાતે પુસ્તકોના અર્થ તૈયાર છે.

છબનલાલ મોતીરામ શાહ શાહપોર-સુરત

જનલ. સી. ડી શાહ એન્ડ કો. ફ્રન.

લોકપ્રિય શ્રમ પોલી અર્થની નેચા

આવર્ગની નોટ	૦-૪-૦	પાચમીના અર્થ	૦ ૮-૦
પોલીના અર્થ	૦ ૪-૦	છઠ્ઠીના અર્થ	૦ ૬ ૦
બીજીના અર્થ	૦ ૮-૦	માતમીના અર્થ	૦ ૧૦ ૦
ત્રીજીના અર્થ	૦-૫-૦	ચતુર્થના અર્થ	૦ ૧૦ ૦
પાંચમીના અર્થ	૦ ૬-૦	છઠ્ઠીના અર્થ	૦ ૧૦ ૦
સપ્તમીના અર્થ	૦ ૬-૦	અષ્ટમીના અર્થ	૦ ૧૦ ૦
નવમીના અર્થ	૦ ૬-૦	દશમીના અર્થ	૦ ૧૦ ૦
અધિકારીના અર્થ	૦ ૬-૦	અધિકારીના અર્થ	૦ ૧૦ ૦
અધિકારીના અર્થ	૦ ૬-૦	અધિકારીના અર્થ	૦ ૧૦ ૦
અધિકારીના અર્થ	૦ ૬-૦	અધિકારીના અર્થ	૦ ૧૦ ૦

બીજા પાના અંગે

અ-ચાલિતના મનોરથ પ્રત્યક્ષ અર્થ

ડિક્લેરેશન વિષયક

આવર્ગની નોટ ૦-૪-૦ પાચમીના અર્થ ૦ ૮-૦
 પોલીના અર્થ ૦ ૪-૦ છઠ્ઠીના અર્થ ૦ ૬ ૦
 બીજીના અર્થ ૦ ૮-૦ માતમીના અર્થ ૦ ૧૦ ૦
 ત્રીજીના અર્થ ૦-૫-૦ ચતુર્થના અર્થ ૦ ૧૦ ૦
 પાંચમીના અર્થ ૦ ૬-૦ અષ્ટમીના અર્થ ૦ ૧૦ ૦
 સપ્તમીના અર્થ ૦ ૬-૦ દશમીના અર્થ ૦ ૧૦ ૦
 અધિકારીના અર્થ ૦ ૬-૦ અધિકારીના અર્થ ૦ ૧૦ ૦
 અધિકારીના અર્થ ૦ ૬-૦ અધિકારીના અર્થ ૦ ૧૦ ૦
 અધિકારીના અર્થ ૦ ૬-૦ અધિકારીના અર્થ ૦ ૧૦ ૦

